

İller Bankası Genel Kurulunda Muhittin Güven ile Selâhattin Babüroğlunun Konuşmaları

İmar Bakanı Muhittin Güven'in Açış Konuşması

Toplantımızın konusunu teşkil eden köy, özel idare ve belediyelerin ortaklığı ile kurulan ve diğer memleketlerde benzerine az rastlanan İller Bankasının 1961 yılı Genel Kurul toplantısının açılışı münasebetiyle çok kıymetli temsilciler heyetine hitap etmekten büyük bahtiyarlık duymaktayım.

İmar ve İskân Bakanı olarak, Bakanlık teşkilât kanunu ile, hizmetlerin kontrol ve murakabesi uhdesine tevdi edilmiş bulunan İller Bankasının yurt ölçüsünde meşgul olduğu işler içerisinde sahibi olduğum meslek dolayısıyla senelerden beri yaşamış bir insanım.

Harita, imar plânı, su, elektrik, kanalizasyon ve mezbaha gibi genişli âmme hizmet ve tesislerinin yeniden ele alınması veya ıslah veya tahvil hususlarında girişilecek işlerin vüs'at ve ehemmiyetini takdir etmemek mümkün değildir.

Bir taraftan finansman yoluyla diğer taraftan bizzat ifa suretiyle uhdesine tevdi edilen işleri, ortak idarelerin kıymetli temenni ve arzularına da uyarak ele almış bulunan İller Bankası 1961 yılı çalışmalarının neticelerini biraz sonra huzurunuzda arzedecektir.

Arzum şudur ki plânlı bir çalışma devresine girmiş bulunmamız hasebile bilhassa idrak edeceğimiz önümüzdeki çalışma yıllarında işin oluriyle değil olması lâzım gelecek şekilde ele alınması suretiyle ifası gayemiz olmalıdır. Bu suretle yapılacak işlere harcanacak paralar daha faydalı, isabetli ve uzun senelerin ihtiyaçlarına cevap verecek yatırımlar meydana getirmiş olacaktır.

1945 yılında yürürlüğe giren 4759 sayılı kanunla kurulan İller Bankası köy, özel idare ve belediyelerin bilhassa imar işlerini halletmek çabası içerisinde bulunmuş, yurdumuzun bünye ve şartlarına uygun, teknik teşkilâta sahip aynı

zamanda bir finansman müessesesi olarak yurt hizmetinde yararlı işler başarmıştır.

Yaptığı işlere kısaca bir göz attığımız zaman kuruluşundan 1961 yılı sonuna kadar banka, belediyelerden aldığı yetkiye istinaden 590 küsur milyon lira civarında bir yatırım yapmak suretiyle 662 harita, 552 imar plânı, 894 su projesi, 614 elektrik projesi, 65 yapı ve 557 su, ayrıca 401 elektrik tesisini bizzat meydana getirmiştir.

Aynı tarihler içerisinde belediyelerce yaptırılan işler içinde 201 milyon küsur liralık finansman yardımıyla bulunmuştur.

Geçmiş senelerde bazı aksaklıklar gösteren fon yardımları 1961 yılı içerisinde Bakanlar Kurulu kararı ile mer'iyyete vaz olunan yönetmelikle bir nizam altına alınmıştır.

Yalnız 1961 yılında 8 milyon küsur lira ihale bedelli yeni iş ele alınmış ve tutarı 139 milyon lira olan 168 işin bitirilmesi de sağlanmıştır. Bu suretle 361 milyon lira tutarında cem'an 402 iş devam ve ikmal edilmek üzere 1962 yılına intikal ettirilmiştir.

Şehir, kasaba ve köylerimizin imarı ile ilgili acil yardımlar beklediğini ve birçoklarının su, elektrik gibi mübrem ihtiyaçları bulunduğunu bilmekteyim. Bu işlerin öncelikte ele alınması suretiyle biran evvel hizmete arz edilmesi de en büyük temennimdir. Ancak malûmunuz olduğu gibi mevcut malî imkânlarımızın maalesef bugün için geniş çapta olan ihtiyaçlarımızı karşılayacak durumda değildir. Bu sebeple bütün ihtiyaçların karşılanacağı yolunda bir vaidde bulunamıyorum. Bilhassa son yıllarda nüfusumuzun devamlı artması ve ayrıca kasabalara ve şehirlere vakî göçler mevcut tesisleri de kifayetsiz hale getirmiştir. Bu sebeple hiç ele alınmayan işlerle birlikte tevsi işlerini de düşünmek zorundayız.

Gerek belediyelerin gerekse İller Bankasının malî bünyeleri, kendilerinden beklenen âmme hizmetlerini ifaya yetmemektedir.

Bir taraftan İller Bankası malî kaynakların artırılmasına çalışırken diğer taraftan belediye gelirleri üzerinde de durulmakta ve yeni imkânlar sağlanmasına çalışılmaktadır. Memnunlukla arz-

TARIM BAKANLIĞI Topraksu Genel Müdürlüğünden

TOPRAKSU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ merkez teşkilâtında çalıştırmak üzere, en az bir yabancı dile hakkıyla vakıf, askerliğini yapmış, branşı ile ilgili işlerde iki yıldan fazla çalışmış 5 adet Ekonomist'e ihtiyaç vardır. İktisat Fakültesi, Ziraat Fakültesi, Ziraat Ekonomi Bölümü mezunu veya bu konuda doktora veya ihtisas yapmış Ziraat Yüksek Mühendisi, taliplere müktesebatına göre barem, ücret veya 10195 sayılı kararnameye göre yevmiye verilecektir. (Basın A — 5021) 106

TOPRAKSU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Merkez Teşkilâtında çalıştırmak üzere, askerliğini yapmış, branşı ile ilgili işlerde en az iki yıl çalışmış Yüksek Mimar Mühendise ihtiyaç vardır.

Aranan şartları haiz olanlara, 10195 sayılı kararname gereğince yevmiye verilecektir. (Basın A — 5022) 107

TOPRAKSU GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN Tağra Teşkilâtında çalıştırılmak ve 10195 sayılı kararname gereğince yevmiye verilmek üzere 5 adet Su Bölümü mezunu İnşaat Yüksek Mühendisi alınacaktır.

Taliplerin askerliğini yapmış ve en az iki yıl branşı ile ilgili işlerde çalışmış olması şarttır. (Basın A — 5023) 108

mek isterim ki gerek Hükümeti-miz gerekse teşri organ belediyelere yapılmakta olan malî yardımların yetersizliği üzerinde 1962 yılı bütçesinin hazırlanması sırasında, gerekli şekilde durmuş ve 1962 yılına ait olarak, bağlanmış işlerin bitirilmesi ve müşkül durumda olan belediyelere bir imkân sağlanması maksadına matuf olarak hükümet bütçesinden 30 milyon liralık yardım yapılmasını kabul etmiştir. Bu yardımla birlikte İller Bankasının 1962 yılı iş ve yatırım programı 180 milyon lira üzerinden tesbit edilmiş ve bir plâna bağlanmıştır. Ve ayrıca 1963 senesinden başlamak üzere 5 yıllık yatırım plânları da hazırlanarak Devlet Plânlama Dairesine intikâl ettirilmiştir. Bu daire tarafından ihtiyaç derecelerine göre işlere öncelik sıralarına göre de, yatırım imkânları sağlamak suretiyle plânlanan işler ele alınacaktır. Bu arada 1962 yılı bütçesinde olduğu gibi ve bu bütçede yer alan miktarın üstünde olmak üzere yardıma muhtaç belediyelere tahsis edilmek üzere daha yüksek yardım imkânlarının önümüzdeki yıllar bütçelerinde de sağlanacağını kuvvetle ümit etmekteyim.

Sözlerime son verirken (Huzurunuzdan ayrılırken) hepinizi sevgi ve saygı ile selâmlar çalışmalarınızın yurdumuz ve milletimiz için hayırlı olmasını dilerim.

İller Bankası Genel Müdürü Selâhaddin Babüroğlu'nun konuşması:

İller Bankası Genel Müdürü Selâhaddin Babüroğlu da, Bankanın genel kurulunun 17 nci devre toplantısında yaptığı konuşma ile Bankanın kuruluş gayelerinden bahsederek, İller Bankasının çalışmaları hakkında açıklamada bulunmuştur.

Babüroğlu, ilk olarak yapılması gereken hizmetlerin kısa bir envanterini yaparak hangi düzeyde bulunulduğunu ve hangi şartlar içerisinde hangi düzeye atlanabileceğini anlatmıştır.

Genel Müdürün açıklamalarına göre, İller Bankasının ana çalışma kollarından biri olan içmesu prob-

leminin çözümü için verdiği rakamlar şunlardır :

1960 yılı nüfus sayımına göre günde 2.230.857 m³ içmesuyuna ihtiyacı olan yurdumuzun 32 yıl sonra 5.705.820 m³ suya ihtiyacı olacaktır.

Bunun gerçekleşmesi için, yaklaşık bir hesapla 11 milyar liralık yatırımın yapılması gerekmektedir.

Banka yılda, 42.500 ton font boru harcamak suretiyle ilk beş yılda 700.000.000,— TL. yatırım yapmak zorundadır. Bugün için Türkiye'de font boru imalatçısı Karabük fabrikalarımız olup, bunların en yüksek istihsalı yılda 50.000 tondur. Bu ise sadece İller Bankasının ihtiyacını karşılayabilecek kapasitededir. Geleceğin Türkiye'sinin ihtiyacını karşılamak üzere yurtta aspes, font v.s. türde boru imal eden fabrikalar kurulmadığı takdirde boru ithal edilmesi zorluğu doğacaktır.

Genel Müdür, daha sonra, Bankanın başka bir çalışma sahası olan enerji meselesine de değinerek; 512 beldede elektrik bulunduğu, bunlardan 385 inin ıslaha muhtaç olduğu ve 469 beldenin elektrik işlerinin de yeniden yapılacağını belirtmiştir. Bunlara 5 yılda kurulacağı sanılan 125 belediye de eklenirse, 815 belediyenin elektrik işinin gelecek yıllarda gerçekleşmesi gerekecek ve yapılacak yatırım toplamının 670.207.000,— liraya ulaşacaktır.

Türkiye'de adedi 34.000'i aşan ve Bankanın ortağı olan köylerin ikinci 5 yıldan sonra elektrik işlerinin daha sistemli surette ele alınması gerekecektir. Köy elektrifikasyonu konusunda ilk beş yılda 7.000.000,— liralık bir yatırım imkânı aranılmaktadır.

Bundan sonra Babüroğlu, İller Bankasının beş yıllık kalkınma plânı içinde mütalâa edilen programını açıklayarak, harita, içmesuyu tesisleri, imar plânı, enerji tesisleri, mezbaha ve kaplıca yapımları için toplam olarak beş yıl için 1.570.000.000,— liralık bir plân hazırlanmış olduğunu ve bu beş yıllık kalkınma plânının ilk yılı için ayrılan yatırım miktarının ise genel top-

lam olarak 320 milyon lira olduğunu belirtmiştir.

Daha sonra, mahallî idarelerin kalkınması için bazı çareler ortaya koyan ve ortak idarelerin kalkınmaları için tek çareyi 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun sıratle ıslahı olarak savunan Babüroğlu, bazı vergilerdeki belediye hisselerinin arttırılmasının yerinde olacağını ileri sürmüştür. Sırasıyla şöyledir:

Ortak idarelere dağıtılan
% 15 Gelir Vergisinin % 10'a
% 15 Gümrük vergisinin % 20'ye
% 8 Akaryakıt vergisinin % 10'
% 25 Trafik vergisinin % 30'a
yükseltilmesinin yararlı olacaktır.

İller Bankası Genel Müdürü, konuşmasına devam ederek bankanın mali durumuna da dokunmuş ve bankanın çeşitli müesseselere olan borçları yekûnunun 624. milyon lira olduğunu, her yıl 170-190 milyon lira arasındaki Banka imkânının, 50 ilâ 55 milyonunun bu borçların faizlerine ayrıldığını ve bankanın yıllık yatırım tutarının en çok 115-135 milyon lira civarında kaldığını açıklamışlardır.

İller Bankasının 600.000.000 lira olan nominal sermayesinin ihtiyat akçe dahil 281.500.000 lirası ödenmiştir.

Babüroğlu konuşmasını bitirirken devre toplantısına katılan Genel Kurul üyelerinin dikkat nazarı-
nı çekerek :

«Gegmiş yıllarda Genel Kurullarca bankacılık şubesi açılması konusundaki temenniler bugün ele alınarak; bankanın ana kaynakları dışında yavaş, ciddi ve güvenli yürüyen tüzel kişiliği olan mahdut mesuliyetli bir bankacılık müessesesi kurma fikri üzerinde çalışmalara yeniden devam edileceğini» açıklamıştır.

Genel Müdür Selâhaddin Babüroğlu, çok aktüel bir konu olan Türkiye nüfusunun ileride bir beslenememe yetersizliği sebebi ile nüfus artışı temposunun kısıtlanması fikrinin savunularının yurt için yararlı ve zararlı olacağını heyecanlı bir dille ifade etmiştir.